

emberi nyomorúság meghasadt kárpitján keresztül azt a felcsillanó sugarat, amely a problémák helyes meglátásához, a küzdelmek erőteljes megvívásához segít, — t. i. az isteni kegyelmet. A keresztény művészetben a realizmus és az idealizmus egymástól elválaszthatatlan fogalmak

Amikor a hitetlen művészet — ezek után megérthetjük, igenis, hogy van ilyen — elszakad az idealizmustól, mert számára az már egy magas és elérhetetlen világ; áhítat, amelynek a nyelvén nem tud beszélni; meleg érzés, amelyet közömbössége egyszerűen nem tud felfogni — akkor önmagát csak nagyon rövid ideig áltathatja azzal, hogy megmarad a realizmus talaján. Valamit ugyanis örökölnie kellett a tisztultabb, az idealista művésztől, még pedig a szimbolizmust. Szimbólumok nélkül nincs művészet. A művész nem fényképez, nem másol, hanem az emelkedett lelkületből kiérez valami gyönyörű, meleg sugarat, az élet küzdelméből kiérez valamit, ami lendít, felvillanyoz, vágyat gerjeszt — s ehhez keresi a maga hasonlatait hegyormokból, az alkonyi varázsából, az édesanya ölelő szeretetéből: vagyis szimbólumokkal dolgozik.

A hitetlen művészet számára eleinte elmarad a szimbólum. Hangulatképekkel próbálkozik. Legtöbbnyire az egészen tökéletes technika mellett is szentimentális giccsek ezek, vagyis hazugságok a művészet nyelvén. A félretolt letagadott szimbolizmus azonban nemsokára oly elemi erővel tör elő s oly elodázhatatlan követelő igénnyel jelentkezik, hogy az új, modern művészet valósággal belesodródik a metafizika labirintusába és a hívő lélek irányítójának nélkül kapkod kék füvekhez, zöld égboltozathoz, kínzókamrából kikerült emberalakokhoz, végül még a geometriai alakzatok legfurcsább összefoltozásához is, hogy szánalmas vergődésével bizonyosságul szolgáljon arra, hogy a művészetben is csak egy út lehet, a megváltott ember útja: Krisztus!

Kubinyi Décse:

Születhettél-e volna drágább korba?

Ne sírj, hogy mért nem éltél „boldogabb” időben,

mellem, remegj meg inkább nyugtalan szent láztól!

Apokalipszist emlegetnek és megdöbben szíved: talán igaz, már nyáját gyűjti a nagy Pásztor!

És jóslatok kerengnek véresőrről, Róma omlik, száz gépmadar vonyít, vén Földünk szinte széjjelrobban,

Szent Péter dől, egy rekedt rádió bosszút tombol, míg síró anyák s árvák a romot túrják bús rajokban.

Az én koromban! e „nagy” huszadik században földönfutó népek százezerein kóválygott a géppuskázó sportlövész-had, s nincsen szappan, amely lemosná tenyerükről ezt a vérfolt-vádat.

Világnak főpap-atyja sírva, sápadt arccal térdel romok fölött. S a Sátán napkeletről Góggal s a sáskanéppel fölkelte már... Ne kérdezd, mért kell!

Akarni sorsod, számolván bilincsekkel és bakókkal!!

Lehet, pár hónap múlva vakolat, kő mélyén, vagy egy bogáncsos, piszkos árok alján rothadsz:

de vállalod, ugye, te vállalod, mi félénk filiszterek szerint csak céltalan, bolond dac.

Nem sírsz a „boldog” békekorba vissza, melyben

kérdő napjaid oly távol tudtad Tőle, nyugodtan jártad magad útját s a Kereszten alig töprengve, dőlél kéjes pihenőre.

De most naponta a füledbe harsonázza száz lap, hogy úgy kell élned, mint a katakombák szentje, kit tigris éhez, s jégszívű bakók ha kaput ráznak,

tudja, nem más, az Úr hív, most Övele állhat szembe!

Fejét olajjal megkeni s mirtusszal koszorúzza, mosolygón nyitni megy, s köszönt hóhért, liktort (vagy Gógot).

Unneplő kedvvel, zengő szívvvel siet a Cirkuszba

(vagy árokpartra), s nyom bilincs-ékszerre forró csókot.

A végső napok boldog szüzi lázát el ne szórjad! Kis ócska riadások közt is lelked nászi fákllya gyanánt lobogjon! S míg szirénák vagy géppuskák szólnak,

fehérre mosdva, mécs a kézben, készülj: jó a Mátka!!

*

Hát mitől félni? Születhettél volna drágább korba?

Lett volna harcod ily szép? S hogyha jó a vörös Sárkány

(egy kort se kímél!) szent csatákért bárd alá hajolva, vérezhetnél-e boldogabban, vérpadról kiáltván:

„Sok bűnöm volt, de most a vér (a Bárányért!) lemossa!

Nincs harc hitem-, fajom-, hazámért, újra mit ne állnék!

Ifjúlelkű magyar és Krisztusé voltam, habár
bukdosva,
most Érte halni büszke ékszer, szent ajándék.
Százszor születve, mindig ezen az egy úton
járnék!"

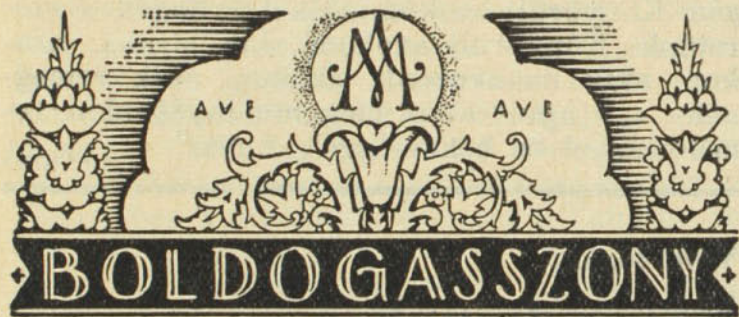
*

Most jóslatok kerengnek véresőről, földig
omlott
Róma (a földi!). Százezernyi bomba hull és
roncsol!
Alarcos Antikrisztus hoz hívőre, papra ólmot
a Hadak-útjára hősök készülnek csapatostól!
Szikrát hány, meglásd, a rozsdás, kopott acél
még!
Szentek villannak föl még aszott magyar
pusztán is!
Aki acél, e kemény korban adja ki szikrázó
fényét!
Ne sírj: e szép napokba' hősöket terem a léha
Páris.

S bár omlik Róma, Berlin, London, száz
sziréna bög, üvölt:
te győztes arccal üdvözlöd a sápadt árva
hóhért!
... Dacod ne hagyd, a harcot álld: most tisztul
ez a sokbűnű Föld.
S naponkint mondj imát azért, ki ünneped
már hozza:
a bakódért ...

Velazquez: Mária-koronázás.

P. Gyéressy Ágoston O. S. P.:

Nagyboldogasszony

A bűn stipendiuma, zsoldja: a halál, az enyé-
szet, mondja Szent Pál apostol. Az egyedül
bűntelen Asszonynak tehát épúgy üres a sírja,
mint isteni Fiának! Hénochról, Illésről hirdeti
az Irás, hogy az Úr élve ragadta őket az égbe,
pedig gyarló emberek voltak: mennyivel méltó-
bb volt erre a hallatlan kiváltságra Édes-
anyja, az egyedül Szeplőtelen, Kinek szüzi
testében testesült meg az örök Ige!

Az Egyház legrégebb Mária-ünnep: Nagy-
boldogasszony. Nagy Konstantin idejében nagy
pompával ülik meg. Szent Ágoston idejében
régóta ismert. Rómában is főünnep. Már pedig
ez az ősrégi liturgikus kultusz nem sarjadha-
tott ki minden történelmi, dogmatikus alap
nélkül!

Szépen mondja Szent Bernát a Szüzanya

haláláról: a Fia után való vágy sorvasztotta
napról-napra. A szeretet elviselhetetlen forró-
láza emésztette testét-lelkét. Gyermekeien tiszta
és hamvas arca mindig pírban égett. Csillag-
szemei egyre fájdalmasabban ragyogtak. Érezte,
már nem tarthat soká zarándokútja a földön.
Egyre sürgetőbben hívta az ég. A tanítványok,
ahányan csak tudtak, összegyűltek a Haldokló
körüli. Karjaik között is halt meg. In osculo
Domini. Az Úr csókjával. Kimondhatatlan bol-
dogság sugárzott szelid arcáról; halálában is
mosolygott! Alig hitték, hogy meghalt; inkább
„szenderegni“ látszott, mintha csak gyönyörűt
álmodnék... Az apostolok zokogva borultak
Édesanyjuk ravatalára. A föld újra szegényebb
lett s az ég újra gazdagabb. Most már tökéletes
árvaság borult rájuk. Uruk után Édesanyja is
elhagyta őket... Háromszáz lépésnyire vitték
Jeruzsálemtől, ünnepélyes menetben. Három
nap és három éjjel virrasztottak sírja fölött
himmuszokat és zsoltárokat zengve áhitattal.
Ekkor érkezett meg Tamás apostol. Látni
akarta utóljára Jézus Anyját. Kívánságára fel-
nyitották a sírt: üres volt! Csodálatos volt
fogantatása, csodálatos volt elszenderülése is!

Tizián igéző művészettel festette meg a
velencei Frari főoltárképén az apostolok ámula-
tát az üres sír körül: fölöttük lebeg, az égick
kavargó seregében, megdicsőülten sugárzó
alakja a Mennyberagadottnak!

Az angyalok csodálkozva mondták egymás-
nak a mennyben: